



RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 29 grudnia 2009 r.

PR – II – TK – 113/09

SK 42/09



TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną A S
o stwierdzenie niezgodności przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. –
Prawo prasowe (DZ. U. Nr 5, poz. 24 ze zmianami):

1) art. 45 w związku z art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 oraz art. 20 ust. 1 zdanie 1 –
w zakresie odnoszącym się do niezarejestrowanego czasopisma – z art. 42 ust. 1
w związku z art. 2 oraz art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 14
Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak również z art. 7 ust. 1 zdanie 1
i art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.
U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284) oraz z art. 15 ust. 1 zdanie 1 i art. 19
Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U.
z 1977 r., Nr 38, poz. 167);

2) art. 20 ust. 1 zdanie 1 w związku z art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 – w zakresie
odnoszącym się do czasopism – z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art.
14 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak również z art. 10 Konwencji
o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. z art. 19
Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych;

3) art. 20 ust. 2 i ust. 4 – w zakresie odnoszącym się do czasopism – z art.

54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 14 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak również z art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych;

- na podstawie art. 33 w związku z art. 52 ust 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zmianami) –

przedstawiam następujące stanowisko:

- 1) przepisy art. 20 ust. 1 zdanie 1, ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zmianami) są zgodne z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 14 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) postępowanie, w zakresie dotyczącym badania zgodności zaskarżonych przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe z wzorcami kontroli zawartymi w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284) oraz w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167), podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zmianami) – z uwagi na niedopuszczalność orzekania;
- 3) postępowanie w pozostałym zakresie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zmianami) – z uwagi na zbędność orzekania.

Uzasadnienie

Pełnomocnik Skarżącego W A S zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności szeregu przepisów Prawa prasowego z wzorcami kontroli zawartymi w Konstytucji RP, w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych.

Powyższa skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Wyrokiem z lipca 2007 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie Wydział Zamiejscowy Grodzki w Chojnie uznał Skarżącego winnym tego, że, w okresie od listopada 2004 r. do listopada 2005 r., w Ch wydawał bez wymaganej rejestracji w Sądzie Okręgowym w Szczecinie czasopismo o nazwie „Bez Cenzury” – Niezależny Biuletyn Informacyjny, to jest popełnienia czynu z art. 45 ustawy – Prawo prasowe.

Wyrokiem z grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym zmienił powyższy wyrok Sądu Rejonowego, umarzając warunkowo postępowanie wobec Skarżącego.

Zdaniem Skarżącego, przepisy art. 45 w związku z art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 oraz art. 20 ust. 1 zdanie 1 Prawa prasowego, w zakresie odnoszącym się do niezarejestrowanego czasopisma, kolidują z art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP, jak również z art. 7 ust. 1 zdanie 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 15 ust. 1 zdanie 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, godząc w zasadę *nullum crimen sine lege*, wobec wątpliwości dotyczących niejednorodnego i niezamkniętego charakteru publikacji oraz periodiczności wydawania publikacji, jak również wątpliwości wobec prasy internetowej.

Skarga konstytucyjna zawiera również pogląd, że kwestionowane przepisy art. 45 w związku z art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 oraz art. 20 ust. 1 zdanie 1 analizowanej ustawy naruszają art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3

Konstytucji RP, jak również art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, ograniczając w sposób nieusprawiedliwiony i nieproporcjonalny wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji, poprzez penalizację zaniechania rejestracji czasopisma.

Zgodnie ze stanowiskiem Skarżącego, kwestionowane przepisy art. 20 ust. 1 zdanie 1 w związku z art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 Prawa prasowego, w zakresie, w jakim ustanawiają obowiązek rejestracji czasopisma, są niezgodne z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 14 Konstytucji RP, jak również z art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, wobec niejednoznaczności przepisów, składających się na normę zobowiązującą do rejestracji czasopisma, i nieproporcjonalności ograniczenia zasady wolności prasy – przez obowiązek rejestracji czasopisma.

W końcu, zdaniem Skarżącego, przepisy art. 20 ust. 2 i ust. 4 analizowanej ustawy, w zakresie odnoszącym się do czasopism, kolidują z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 14 Konstytucji RP, jak również z art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, bowiem elementy instytucji rejestracji prasy oraz czasowy zakaz wydawania czasopisma w okresie rozstrzygnięcia wniosku o rejestrację naruszają zasadę wolności prasy i są nieproporcjonalnym ograniczeniem wolności słowa.

Ocena zarzutów i wątpliwości, przedstawionych przez Pełnomocnika Skarżącego w skardze konstytucyjnej, przedstawia się następująco.

Kwestionowane przepisy art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3, art. 20 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 oraz art. 45 (wraz z przepisami powołanymi przez przepisy skarżone) Prawa prasowego mają następujące brzmienie:

„Art. 7. 2. W rozumieniu ustawy:

- 1) prasa oznacza publikacje periodyczne, które nie tworzą zamkniętej, jednorodnej całości, ukazujące się nie rzadziej niż raz do roku, opatrzone stałym tytułem albo nazwą, numerem bieżącym i datą, a w szczególności: dzienniki i czasopisma, serwisy agencyjne, stałe przekazy tekstowe, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne oraz kroniki filmowe; prasą są także wszelkie istniejące i powstające w wyniku postępu technicznego środki masowego przekazywania, w tym także rozgłośnie oraz tele- i radiowęzły zakładowe, upowszechniające publikacje periodyczne za pomocą druku, wizji, fonii lub innej techniki rozpowszechniania; prasa obejmuje również zespoły ludzi i poszczególne osoby zajmujące się działalnością dziennikarską,
- 2) dziennikiem jest ogólnoinformacyjny druk periodyczny lub przekaz za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu, ukazujący się częściej niż raz w tygodniu,
- 3) czasopismem jest druk periodyczny ukazujący się nie częściej niż raz w tygodniu, a nie rzadziej niż raz w roku; przepis ten stosuje się odpowiednio do przekazu za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu innego niż określony w pkt 2, (...).”;

„Art. 20. 1. Wydawanie dziennika lub czasopisma wymaga rejestracji w sądzie wojewódzkim właściwym miejscowo dla siedziby wydawcy, zwanym dalej „organem rejestracyjnym”. Do postępowania w tych sprawach stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

2. Wniosek o rejestrację, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) tytuł dziennika lub czasopisma oraz siedzibę i dokładny adres redakcji,
- 2) dane osobowe redaktora naczelnego,
- 3) określenie wydawcy, jego siedzibę i dokładny adres,
- 4) częstotliwość ukazywania się dziennika lub czasopisma. (...)

4. Wydawanie dziennika lub czasopisma można rozpocząć, jeżeli organ

rejestracyjny nie rozstrzygnął wniosku o rejestrację w ciągu 30 dni od jego zgłoszenia.”;

„Art. 45. Kto wydaje dziennik lub czasopismo bez rejestracji albo zawieszony – podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.”.

W pierwszej kolejności, jak się wydaje, należałoby rozważyć problematykę dopuszczalności, postulowanego przez Skarżącego, badania przez Trybunał Konstytucyjny, w trybie skargi konstytucyjnej, zgodności kwestionowanych przepisów Prawa prasowego z wzorcami kontroli zawartymi w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych.

W doktrynie nie przyjmuje się, by w trybie skargi konstytucyjnej właściwy wzorzec kontroli mogły stanowić umowy międzynarodowe, których stroną jest Polska. Nie ma przy tym znaczenia, czy z umów powołanych przez skarżącego wynikają dla niego jakieś konkretne prawa. Nawet gdyby wynikały, to nie byłyby chronione w trybie skargi konstytucyjnej (por. Jerzy Oniszczyk, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, Zakamycze 2000, s. 826 – 827).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, warunkiem dopuszczalności skargi do Trybunału jest naruszenie konstytucyjnego prawa lub wolności. Miejsce uregulowania danego prawa lub wolności w systematyce Konstytucji RP nie ma znaczenia prawnego, decydujący jest natomiast fakt uregulowania w ustawie zasadniczej. Skarga nie może zatem służyć w razie naruszenia praw przyznanych ustawami czy wynikających z umów międzynarodowych. Stosownie do art. 79 ust. 1 Konstytucji RP, przedmiotem skargi konstytucyjnej może być tylko zgodność zaskarżonego aktu normatywnego z Konstytucją RP, a nie z jakimikolwiek innymi aktami normatywnymi (por. wyroki: z dnia 8 czerwca 1999 r., sygn. SK 12/98, OTK ZU Nr 5/1999, poz. 96, s. 503 i z dnia 13 stycznia 2004 r., sygn. SK 10/03, OTK ZU Nr 1/A/2004, poz. 2, s. 50 oraz postanowienie z dnia 8 września

2004 r., sygn. SK 55/03, OTK ZU Nr 8/A/2004, poz. 86, s. 1052).

Tym samym, nie wydaje się możliwe skuteczne zakwestionowanie przez Skarżącego, w drodze skargi konstytucyjnej, zgodności przepisów art. 45, art. 7 ust. 2 pkt 1 i pkt 3 oraz art. 20 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 Prawa prasowego z unormowaniami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że postępowanie w omawianym zakresie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, z uwagi na niedopuszczalność orzekania.

Przechodząc do oceny kwestionowanych przez Skarżącego przepisów art. 20 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 Prawa prasowego w kontekście wzorca zawartego w art. 54 ust. 1 Konstytucji RP wypada odnotować, że, zgodnie ze wspomnianym unormowaniem ustawy zasadniczej, każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Z kolei, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP stanowi, że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. W końcu, zgodnie z art. 14 ustawy zasadniczej, Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, wolności wynikające z art. 54 Konstytucji RP nie mają charakteru absolutnego i mogą być ustawowo ograniczane, pod warunkiem, że ograniczenia te są zgodne z wymogami wynikającymi z art. 31 ust. 3 Konstytucji (por. wyroki: z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. P 1/06, OTK ZU Nr 2/A/2007, poz. 11, s. 110 – 111 oraz z dnia 30 października 2006 r., sygn. P 10/06, OTK ZU Nr 9/A/2006, poz. 128,

s. 1391).

Trybunał Konstytucyjny stanął również na stanowisku, że zagwarantowana w art. 14 ustawy zasadniczej wolność środków społecznego przekazu ma charakter zasady ustrojowej i gwarancji o charakterze instytucjonalnym. Jest to przede wszystkim norma prawa w znaczeniu przedmiotowym i wynika z niej w pierwszej kolejności nakaz respektowania przez państwo autonomicznego charakteru tej sfery życia społecznego, natomiast trudniej tu mówić o prawach podmiotowych konkretnych wydawców prasowych i innych osób prowadzących działalność w zakresie środków społecznego przekazu. W szczególności należy podkreślić, że sama zasada wolności środków społecznego przekazu nie może być podstawą do formułowania dodatkowych, niewynikających z art. 31 ust. 3 Konstytucji, ograniczeń wolności i praw konstytucyjnych. Należy również podkreślić, że wolność środków społecznego przekazu w rozumieniu art. 14 Konstytucji nie może oznaczać nieograniczonej swobody konkretnych wydawców lub dziennikarzy. W zasadę tę wpisane są immanentne ograniczenia, których podstawą są inne normy, zasady i wartości konstytucyjne (por. cyt. wyrok z dnia 30 października 2006 r., sygn. P 10/06, *op. cit.*, s. 1388 - 1389).

W swym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny podkreślał niejednokrotnie, że konstytucyjne zasady ograniczenia praw i wolności, zawarte w art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej, dotyczą wszystkich konstytucyjnych praw i wolności, także wolności wyrażonych w art. 54 Konstytucji RP. W tekście art. 54 Konstytucji nie ma wzmianki o art. 31 ust. 3, nie może to być jednak rozumiane w ten sposób, że wolność słowa i będąca jej przejawem wolność środków społecznego przekazu ma charakter absolutny i nie podlega ograniczeniom. Art. 31 ust. 3 ma charakter zasady ogólnej, stosowanej nie tylko wtedy, gdy przepis będący podstawą wolności lub prawa wyraźnie przewiduje dopuszczalność ich ograniczenia, ale także wtedy, gdy przepis będący podstawą wolności lub prawa nie wspomina o możliwości wprowadzenia ograniczeń.

Art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej jest zatem koniecznym dopełnieniem norm wyrażonych w art. 14 i art. 54 ust. 1 Konstytucji RP (por. cyt. wyroki: z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. P 1/06, *op. cit.*, s. 113 oraz z dnia 30 października 2006 r., sygn. P 10/06, *op. cit.*, s. 1389).

W końcu, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, granice ingerencji w konstytucyjne prawa i wolności wyznacza zasada proporcjonalności oraz koncepcja istoty poszczególnych praw i wolności. Stwierdzenie, że ograniczenia mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie, nakazuje rozważyć: czy wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków; czy regulacja ta jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest połączona; czy efekty wprowadzonej regulacji pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela (por. wyroki: z dnia 22 lutego 2005 r., sygn. K 10/04, OTK ZU Nr 2/A/2005, poz. 17, s. 207, z dnia 28 czerwca 2000 r., sygn. K 34/99, OTK ZU Nr 5/2000, poz. 142, s. 796 oraz z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. P 1/06, *op. cit.*, s. 113).

Przyjęty przez polskiego ustawodawcę, w ustawie Prawo prasowe, tryb rejestracyjny należałoby uznać za odmianę szeroko pojętego systemu zgłoszeniowego, mającego na celu uprzedzenie stosownej władzy o decyzji prowadzenia przedsięwzięcia polegającego na wydawaniu dziennika lub czasopisma, na warunkach dotyczących formy i okresu, przewidzianych przez ustawę. Legalność działania wydawcy nie jest uwarunkowana niczyją zgodą, a jedynie złożeniem stosownej deklaracji (wniosku o rejestrację) do organu rejestracyjnego, którym jest sąd wojewódzki (okręgowy) właściwy miejscowo dla siedziby wydawcy.

Ewentualna odmowa rejestracji może nastąpić jedynie w dwóch wypadkach: jeżeli wniosek nie zawiera danych wymaganych przez art. 20 ust. 2 analizowanej ustawy, a więc uchybia wymogom formalnym, lub gdy udzielenie rejestracji stanowiłoby naruszenie prawa do ochrony istniejącego już tytułu

prasowego (por. art. 21 Prawa prasowego). Tym samym, regulacja prawna odmowy rejestracji, zawarta we wspomnianym art. 21 Prawa prasowego, związana jest z niedopełnieniem formalności przez składającego wniosek albo z koniecznością ochroną praw osób trzecich. Na marginesie wypada jedynie odnotować, że Skarżący nie zaproponował w skardze konstytucyjnej poddania kontroli Trybunału Konstytucyjnego wspomnianego przepisu art. 21 Prawa prasowego.

Tym samym, obowiązujący tryb rejestracyjny różni się zasadniczo, a ściślej rzecz ujmując – nie posiada żadnych punktów wspólnych ani odniesień do systemu koncesjonowania prasy lub systemu cenzury prewencyjnej środków społecznego przekazu, zakazanych przez przepis art. 54 ust. 2 Konstytucji RP (który to wzorzec kontroli został zresztą pominięty w petitum skargi konstytucyjnej).

W tym miejscu należałoby zwrócić uwagę, że w literaturze przedmiotu przyjmuje się, iż rejestracja dzienników i czasopism ma na celu ochronę odbiorcy, który powinien mieć pewność, że tytuł prasowy, którego jest odbiorcą, jest tym tytułem, który pragnie nabyć lub z którego treścią pragnie się zapoznać, oraz niedopuszczenie do obiegu tytułów prasowych, których rejestracja stanowiłaby naruszenie prawa do ochrony nazwy istniejącego już tytułu prasowego – a więc ochrona przed nieuczciwą konkurencją. Ochrona ta w równym stopniu dotyczy prasy drukowanej, jak i tej, która rozpowszechniana jest za pomocą Internetu (por. Jacek Sobczak, *Prawo prasowe, Komentarz*, LEX, 2008, System Informacji Prawnej Lex Omega 47/2009).

Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego, omawiane postępowanie rejestrowe, podobnie jak inne postępowania rejestrowe, z samej swej istoty charakteryzuje się bardzo ograniczonym zakresem kontroli sądu, a wydawane przezeń orzeczenia mają zasadniczo charakter „ewidencyjny”, co nie pozbawia ich doniosłości prawnej (por. postanowienie z dnia 13 czerwca 2002 r., sygn. V CKN 1040/00, OSNC 2003, Nr 7 – 8, poz. 111).

W końcu, w doktrynie dominuje pogląd, że rejestracja wydawania dziennika lub czasopisma stanowi pewne ograniczenie swobody prowadzenia działalności prasowej, ale jest to zgodne z Konstytucją, która nie zakazuje rejestracji (zakazuje koncesjonowania) działalności polegającej na wydawaniu dziennika lub czasopisma. Obowiązek rejestracji dotyczy dzienników i czasopism wydawanych drukiem, a także prasy publikowanej w Internecie (por. Ewa Ferenc-Szydełko, *Prawo prasowe, Komentarz*, Oficyna, 2008, System Informacji Prawnej Lex Omega 47/2009).

Przedstawiając pogląd odmienny od powyższego, pełnomocnik Skarżącego zawarł w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej szereg wątpliwości, jak również postulatów zmierzających, jak się wydaje, do zastąpienia obowiązujących regulacji innymi, jego zdaniem lepiej urzeczywistniającymi zasadę wolności prasy, unormowaniami.

Problematyka dopuszczalnego kształtu zarzutów zgłaszanych do przepisów zawartych w aktach normatywnych wielokrotnie stanowiła przedmiot rozważań Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał w szczególności podkreślał niejednokrotnie, że zarzuty takie nie mogą polegać na wskazaniu, że przepis nie zawiera konkretnej regulacji, której istnienie zadowoliloby wnioskodawcę. Gdyby istniała możliwość zaskarżenia przepisu pod zarzutem, iż nie zawiera on regulacji, które w przekonaniu wnioskodawcy winny się w nim znaleźć, każdą ustawę lub dowolny jej przepis można byłoby zaskarżyć w oparciu o tego rodzaju przesłankę negatywną. Gdyby ustrojodawca uznał za celowe takie ukształtowanie kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, zawarłby stosowną normę w ustawie zasadniczej, istniałoby jednak wówczas niebezpieczeństwo, że Trybunał Konstytucyjny przestałby być „sądem prawa”, a stałby się quasi – ustawodawcą (por. wyroki: z dnia 19 listopada 2001 r., sygn. K 3/00, OTK ZU Nr 8/2001, poz. 251, s. 1273 oraz z dnia 9 grudnia 2003 r., sygn. P 9/02, OTK ZU Nr 9/A/2003, poz. 100, s. 1161).

Tym samym, jak się wydaje, postulat zmiany brzmienia przykładowo

art. 20 ust. 2 lub ust. 4 Prawa prasowego mógłby zostać zgłoszony i przedyskutowany w toku postępowania legislacyjnego w Sejmie lub w Senacie, natomiast nie wydaje się, by w pełni było możliwe jego rozpatrzenie w toku postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. Pozostała zaś argumentacja, zawarta w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej, nie pozwala na skuteczne wzruszenie domniemania konstytucyjności wymienionych przepisów ustawy – Prawo prasowe, w kontekście wskazanych przez pełnomocnika Skarżącego wzorców kontroli.

Innymi słowy, kwestionowany przez Skarżącego przepis art. 20 Prawa prasowego nie narusza istoty wolności, wynikających ze wskazanych przez Niego, w *petitum* skargi, wzorców kontroli. Nie wydaje się również, by ograniczenia wolności wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji, jak również wolności prasy, zawarte w analizowanym przepisie, można było uznać za nadmierne lub nieproporcjonalne. Tym samym, przepisy art. 20 ust. 1 zdanie 1, ust. 2 i ust. 4 Prawa prasowego należy uznać za zgodne z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 14 Konstytucji RP.

Przechodząc do oceny przepisów art. 45 w związku z art. 7 ust. 2 pkt 1 i 3 oraz art. 20 ust. 1 zdanie 1 Prawa prasowego – w zakresie odnoszącym się do niezarejestrowanego czasopisma – ze wskazanymi przez Skarżącego wzorcami kontroli konstytucyjnej wypada odnotować, że wspomniane przepisy były już przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego.

Wspomnianym wyżej wyrokiem z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. P 1/06, Trybunał Konstytucyjny orzekł m.in., że art. 45 Prawa prasowego, w zakresie, w jakim stanowi, że „kto wydaje dziennik lub czasopismo bez rejestracji podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności”, jest zgodny z art. 31 ust. 3 i art. 54 Konstytucji RP (por. OTK ZU Nr 2/A/2007, poz. 11, s. 103 - 115). Natomiast postanowieniem z dnia 8 lipca 2008 r., sygn. P 38/07, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie zgodności art. 45 w związku

z art. 7 ust. 2 pkt 3 Prawa prasowego z art. 2, art. 14 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (por. OTK ZU Nr 6/A/2008, poz. 114, s. 1162 – 1170).

We wspomnianym wyżej postanowieniu z dnia 8 lipca 2008 r., sygn. P 38/07, Trybunał Konstytucyjny, odnosząc się do zarzutów w stosunku do art. 45 Prawa prasowego, stwierdził, że argumentacja przedstawiona przez sąd pytający w tej sprawie w istocie odnosiła się także do konkretnych wzorców powołanych wcześniej w sprawie o sygn. P 1/06 i sprowadzała się przede wszystkim do krytycznej oceny zasadności obowiązku rejestracji tytułu prasowego (art. 20 Prawa prasowego). Trybunał Konstytucyjny nie dostrzegł podstaw merytorycznych, aby ponownie rozpatrywać w procedurze pytania prawnego wątpliwości sądu co do zasadności, słuszności lub skuteczności istniejących rozwiązań przyjętych przez ustawodawcę przy formalnym powołaniu się na nowe wzorce z art. 2 i art. 14 Konstytucji, skoro zarzuty te zostały merytorycznie rozstrzygnięte w sprawie o sygn. P 1/06 (por. *op. cit.*, s. 1168 – 1169).

Wydaje się, że w analogiczny sposób należałoby ocenić argumentację zawartą w uzasadnieniu analizowanej skargi konstytucyjnej, która również akcentuje zastrzeżenia do istniejącego obowiązku rejestracji czasopisma, niedopełnienie którego to obowiązku rodzi odpowiedzialność karną określoną w kwestionowanym art. 45 Prawa prasowego. Na marginesie wypadałoby odnotować, że przy odniesieniu się do owych zastrzeżeń w pełni zachowują aktualność wywody zawarte we wcześniejszej części uzasadnienia niniejszego stanowiska.

W omawianym postanowieniu Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że sankcje karne za niedopełnienie nakazu, sformułowanego w art. 45 Prawa prasowego, wymierzane są przez sądy, które dysponują możliwością rozstrzygnięcia o winie sprawcy, różnicowania sankcji w ramach ustawowego zagrożenia, jak i stosowania prawnokarnych instrumentów dalej posuniętej

indywidualizacji odpowiedzialności karnej. Należy pamiętać i o tym, że art. 45 Prawa prasowego ustanawia odpowiedzialność jedynie za czyn popełniony z winy umyślnej, a ciężar jej udowodnienia spoczywa, zgodnie z procedurą karną, na oskarżycielu. Wydawca nie poniesie odpowiedzialności karnej, gdy nie dopuści się zawinionego umyślnie złamania zakazu zawartego w art. 45 Prawa prasowego, o czym decyduje niezawisły sąd. Art. 45 Prawa prasowego stanowi dopełnienie sformułowanego w art. 20 Prawa prasowego nakazu rejestracji – sankcję gwarantującą wykonanie tego obowiązku. Stanowi też blokadę przed dopuszczeniem na rynek tytułów prasowych, których rejestracja byłaby naruszeniem prawa do ochrony nazwy istniejącego już tytułu prasowego oraz ochronę odbiorcy, dając mu gwarancję, że dany tytuł prasowy jest tym tytułem, który zamierza nabyć lub z którego treścią chciałby się zapoznać, a więc stanowi ochronę przed nieuczciwą konkurencją (por. *op. cit.*, s. 1169).

W świetle powyższego postanowienia Trybunału Konstytucyjnego należy podkreślić, że również w sprawie Skarżącego to sąd, zgodnie z zasadami procedury karnej (w tym np. zgodnie z unormowaną w art. 5 § 2 Kodeksu postępowania karnego zasadą *in dubio pro reo*), winien rozstrzygnąć rodzące się w tejże sprawie wątpliwości, przy jednoczesnym dochowaniu obowiązku przyjmowania wykładni wszelkich mających zastosowanie w danym postępowaniu przepisów w zgodzie z Konstytucją RP.

Biorąc powyższe pod uwagę, nie można uznać za zasadny postulat dokonania przez Trybunał Konstytucyjny, po raz kolejny, kontroli zgodności z Konstytucją RP, kontrolowanych już i ocenionych uprzednio, przepisów Prawa prasowego. Tym samym, postępowanie w tym zakresie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym – z uwagi na zbędność orzekania.

Z tych wszystkich względów, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
PROKURATORA GENERALNEGO
A. Pogorzelski
Andrzej Pogorzelski
Zastępca Prokuratora Generalnego